

ወፌ ላላ¹

ጌታቸው ኃይሌ

አዲሱ ጠቅላይ ሚኒስቴራችን በእኛ አገር ብርቅ የሆኑ ነገሮችን እንደሌላው አገር ተራ ነገሮች እያደረገ ፥ አንዱን አጣጥመን ሳንጨርስ ሌሎቹን ሲያከታትል ሰነብተ ። ይኸን ካላደረገ እያሉ የሚያደርገውን ሁሉ እንደ ትንሽ ነገር የሚያጣጥሉ ፥ አድርጎት ሊያዩ ቢቸግራቸው ሊያደርግ የማይችለውን እየፈለጉ መጠየቅ ጀመሩ ። አሁን ደግሞ ፥ “እንዲህ ያሉ ታላላቅ ጉዳዮች በአንድ ሰው የሚወሰኑ አይደሉም” የሚሉ ተነሡ ። “ለውጡ የምንፈልገውን አቅጣጫ ይዞ አልሄደም” ብለው እውነቱን እንዳይናገሩ የፈሩት ነገር አለ ። በድርሰቴ ርቄ ሳልሄድ መጀመሪያ ስለ ስሙ አጻጻፍ እንነጋገር ።

እኛ ኢትዮጵያውያን ቋንቋን በጽሑፍ ካዋሉ ሕዝቦች መካከል ስለሆንን ፥ ያንን ክብር የምንጠብቀው እንደተማረ ሰው ስንጽፍ ነው ። ለምሳሌ ፥ የጠቅላይ ሚኒስቴሩንም ሆነ የሌላውን ስም የምንጽፈው አጠፋንም አለማንም ፥ ሁል ጊዜ በአንድ ዓይነት መልክ መሆን አለበት ። ያንን መልክ የሚወስነው ባለቤቱ ነው ። ባለቤቱ ጠቅላይ ሚኒስቴር ስሙን የወሰነው “ዐቢይ አሕመድ” ብሎ እንደሆነ ተስፋ አለኝ ። ምክንያቱም ፥ “ዐቢይ” ግዕዝ ነው ፤ እንደ ግዕዙ መጻፍ አለበት ። “አሕመድ” ዐረብኛ ነው ፤ እንደ ዐረብኛው መጻፍ አለበት-- ጠቅላይ ሚኒስቴር ዶክተር ዐቢይ አሕመድ ።

ዜናውን የተከታተልነው እንደምናውቀው ፥ ዶክተር ዐቢይ አሕመድ ባለፈው ሳምንት ውስጥ ኢትዮጵያን የሚያገኙ ብዙ ሥራዎች ሠርቷል ። ኢኮኖሚስቶቹ እንደሚሉት ፥ የውጪ ምንዛሪ እጥረት የሥራ እንቅስቃሴዎችን አቁሟቸው ነበር ። ከጎረቤት አገሮች ተወዳጅቶ ሥራው የሚያስፈልገውን ያህል እንዳገኘ ነገረን ።

ከሱማሌ መንግሥት መሪዎች ጋር በመነጋገር ሱማሌን ከጠላት ወደ ወዳጅ ጎረቤትነት ለወጣት ። ስንት ጥቅም ሊሰጡ የሚችሉ የባሕር ወደቦች አሏችሁ ። (እንደጥንቱ) አብረን ካልተጠቀምንባቸው የሌሉ ያህል የሚቆጠሩ ናቸው ሲላቸው ፥ ራእዩ እንደገባቸው ነግሮናል ። ገንዘቡ ከተገኘ የወደቦች ግንባታና የመንገዶች ጠረጋ በቅርቡ ይጀመራል ። በነዚህ ላይ የሆኑት ሥራ ሲጀመር ኢትዮጵያ ስፍር ቀጥሮ የሌላቸው ሥራ ፈቶች አገር መሆኗ ቀርቶ ሠራተኛ በደላላ የሚፈልግባት አገር ትሆናለች ። ከሁሉም የገረመኝ የአፍሪካ ቀንድ ሕዝቦች አንድ ሕዝብ ነን ብሎ ማንንም ሳይፈራ እውነቱን መናገሩ ነው ። ቅኝ ገዢዎች እስከሚመጡብን ድረስ በዘር የተሳሰርን የአንድ አገር ሰዎች ነበርን ። ትላልቆቹ የኢትዮጵያን ታሪክ ተመራማሪዎች የሚሉት ፥ “ባሉት መረጃዎች መሠረት ማወቅ ያልተቻለው የኢትዮጵያን የምዕራብ ወሰን

¹¹ ወፌ ላይ ላዩን።

እንጂ ፣ የምሥራቁ ወሰንስ ቀይ ባሕርና የህንድ ውቅያኖስ ናቸው” ነው ። አንዳንዶቹ ሰነዶች የተጻፉት በኛ ሊቃውንት በግዕዝና በዐረብ ሊቃውንት በዐረብኛ ነው ። ሰነዶቹ ከብዙ ዎቻችን እጅ አሉ ።

ወያኔዎች ኢትዮጵያን እንደተቆጣጠሯት በክልል መከፋፈላቸው ፣ ቅድስት ሀገራችንን ለማጥፋት ያቀዱት ሴራ ሆኖ ስላገኘነው ፣ እስከዛሬ ድረስ ልባችን እንደተንጠለጠለ ነበር ። እግዚአብሔር ይባርከውና ፣ አዲሱ ጠቅላይ ሚኒስቴር ፣ “ኢትዮጵያ ውስጥ የክልል ድምበር የሚባል ነገር የለም ፤ ኢትዮጵያ ውስጥ ያለው የአስተዳደር ወሰን ነው” ብሎ አረጋጋን ። ከዚያም ፣ “ማንኛውም

ኢትዮጵያዊ በሀገሪቱ ውስጥ በማንኛውም የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ ለመተዳደሪያው የመረጠውን ሥራ የመሥራት መብት አለው ። (“Every Ethiopian citizen has the right to engage freely in economic activity and to pursue a livelihood anywhere in the national territory.”) የሚለውን አንቀጽ 41.1. ን ጠቀሰልን ። ሁላችንም ኢትዮጵያን ከዳር እስከ ዳር አገራ ናት የምንልበትን መብት አረጋገጠልን ። ክልል በሕዝቡ ላይ ችግር እንዳመጣ ተረድቶ ፣ መፍትሔ ለማምጣት ችሎታና መብት ያላቸውን ሰዎች ሰብስቦ ለማነጋገር መወሰኑን ነግሮናል ። ትልቅ ብሥራት ነው ። ሲፈጸም ለማየት ቸኩለናል ።

የአፍሪካን ፖለቲካ የሚከታተሉ ዓለም አቀፍ ታዛቢዎች አፍሪካ ከማንዴላ ቀጥሎ ዐቢይ አሕመድን አገኘች ሲባል ስናይ ፣ “ዱሮም እኮ ኢትዮጵያ አላዋቂዎች እጅ ወድቃ ነው እንጂ ፣ እኛ እኮ” ማለት ጀምረናል ። ዶክተር ዐቢይ አሕመድ የኖቤል የሰላም ሽልማት የሚያገኝበት ጊዜ ሩቅ አይሆንም ። ወያኔዎች ዶክተር ዐቢይ የሚያደርገውን ለማድረግ ዕድል ኖሯቸው ሳለ ፣ ባለማድረጋቸው ይኸን የሚያህል ትልቅ ክብር ማስወሰዳቸው ሊያሳዝናቸው ይገባል ። ለኢትዮጵያ ሕዝብ “መግንልህ” በማለት ፈንታ “መግንብህ” አሉት ። እኛን ብቻ ሳይሆን ፣ እነሆ ራሳቸውንም ጎዱ ።

የዶክተር ዐቢይ መነሣት ብዙ ጀግኖች አፍርቶልናል ። ዱሮ ብዙ ሰዎች ለተቃዋሚ ቡድኖች ገንዘብ አዋጡ ሲባሉ ፣ ጣታችሁን እሳት ንኩበት የተባሉ ይመስል ይሸሹ ነበር ፤ ትንሽ ደፈር ያሉ ደግሞ ማንነታቸው እንዳይገለጹ ከአስማሉ በኋላ በስም-አልባነት ያዋጡ ነበር ። ዛሬ ግን ወያኔን ፊት ለፊት የሚራገሙ ሰዎች ድረ-ገጾቹን በእርግጥን አጫንቀውታል ። እንግሊዞች የደቡብ አፍሪካ ወታደሮቻቸውን ይዘው የጣሊያንን ወራሪዎች ለማጥቃት ከኬንያ ተነሥተው በደቡብ ኢትዮጵያ በኩል ዘምተው በነበረ ጊዜ የሆነው ትዝ አለኝ ። ታሪኩን እንዳነቡብኩት ፣ ኬንያ ላይ የመለመሏቸው ኢትዮጵያውያን ጀግንነት የሚታየው እጦርነቱ ላይ ሳይሆን ፣ ተሸንፎ በመሸሸ ላይ ያለውን የጠላት ጦር አሳድዶ መምታት ላይ ነበር ።

ወሬ ላላ ፤ እባክሽ ይኸንን መልክት ለዶክተር ዐቢይ አድርሽልኝ ፤ “እኛ የአፍሪካ ቀንድ ነዋሪዎች አንድ ሕዝብ ነን” እያልክ ፣ እኛን በምታነጋግርበትም ሆነ ዐዋጅ በምታሰማን ቀኑጥር ፣ ብሔር ፣ ብሔረሰብ ፣ ሕዝቦች መሆናችንን በአጽንዖ ታስታውሰናለህ ። እባክህ የተለያየን የሚያስመስሉ ምልክቶችን አጉልቶ ማስታወስክን ትተህ አንድ የኢትዮጵያ ሕዝብ መሆናችንን አጽናልን ።

“ጎሳዎችና ነገዶች ተረሳን” ይላሉ ብለህ ሰገተህ ከሆነ ፥ ሕገ መንግሥቱ ከሁሉ አስቀድሞ እመግቢያው ላይ ኢትዮጵያ የብሔሮች ፣ ብሔረሰቦች ፣ ሕዝቦች አገር መሆኗን በይፋ ዐውጀል ። ለነገዶች ዕውቅና ለመስጠት ከሆነ ፥ ይህ ዐዋጅ ይበቃናል ። በነጋ በጠባ ቀጥሮ በጎሳ ፥ በነገድ የተለያዩችሁ መሆናችሁን አትርሱ አትበለን ። አንዳንድ ጊዜ ፥ “የኢትዮጵያ ሕዝብ” ብለህ ስትጠራን ፥ ማናቸውም ጎሳ ፥ “በዚህ አጠራር እኔ ተረሳሁ” ሲል አልተሰማም ። ቀጥልበት ። እኛ ፖለቲካ ስንተች ፥ ሊለያዩን ለሚችሉ ለጎሳና ለሃይማኖት ዋጋ ላለመስጠት እንፈልጋለን ። ሃይማኖትና ጎሳ የግል ናቸው ።

ነገዶችና ጎሳዎች ለኢትዮጵያ ለአንድ ሰው እንደ ዓይን ፥ እንደ ጆሮ ፥ እንደ እጅ እንደ እግር ማለት ናቸው ። ታዲያ አንድን ሰው ለማነጋገር ስንፈልግ ፥ እንደ መልክ ጸሎት ፥ “አንተ ባለ ዓይን ፥ ባለ ጆሮ ፥ ባለ እጅ ፥ ባለ እግር ፥ ባለ ወዘተ. ሰውየ ሆይ ፥ እንደምን አደርክ?” አንለውም ። ስሙን ብቻ ነው የምንጠራው ። እሱም ስሙን ብቻ መጥራታችንን እያወቀ ፥ ዓይኑን ፥ ጆሮውን ፥ እጁን ፥ እግሩን ፥ ወዘተውን ጨምረን ያናገርነው መሆኑ ገብቶት ፥ “ዛገር ምስጌን” ይላል ።

ክቡር ጠቅላይ ሚኒስቴር ፥ ልትነግረን የምትፈልገውን ፥ “ውድ የሀገሬ ልጆች ኢትዮጵያውያን ሆይ” ብለህ ጀምረው ። ይኸንን ካንተ ቀጥሎ የሚመጣ መሪ ብለውት ፥ አስተዋፅኦአህን ሁሉ እንዳያሳንሱብህ ዕድልህን ተጠቀምበት ።